

فصلنامه بین المللی قانون یار

License Number: ۷۸۸۶۴ Article Cod: Y۶SH۲۱A۸۰۱ ISSN-P: ۲۵۳۸-۳۷۰۱

نگاهی به اصول اخلاقی و عملی امام علی در مواجهه با ناهنجاری‌های اجتماعی و دینی با مذاقه در نهج البلاغه

(تاریخ دریافت ۱۴۰۰/۰۹/۱۵، تاریخ تصویب ۱۴۰۱/۰۲/۱۸)

علی معظمی گودرزی^۱

چکیده

آسیب‌شناسی ناهنجاری‌های اجتماعی در واقع مطالعه و ریشه‌یابی بی‌نظمی‌ها، ناهنجاری‌ها و آسیب‌هایی نظیر بی‌کاری، اعتیاد، فقر، خودکشی، طلاق و... همراه با علل و شیوه‌های پیشگیری و درمان آن‌ها و نیز مطالعه شرایط بیمارگونه و نابسامانی اجتماعی است. به عبارت دیگر، به مطالعه خاستگاه اختلال‌ها، بی‌نظمی‌ها و نابسامانی‌های اجتماعی، «آسیب‌شناسی اجتماعی» می‌گویند، زیرا اگر در جامعه‌ای هنجارها مراعات نشوند، کجروی پدید می‌آید و رفتارها آسیب می‌بینند. از دیدگاه امام علی علیه السلام، شناختن هنجارها و ناهنجاری‌ها، از ضروریات می‌باشد، زیرا در غیر این صورت، در نظام ارزشی جامعه چنان واژگونی به وجود می‌آید، که معروف از منکر شناخته نمی‌شود، افراد جامعه نیز در تاریکی‌های شبهات گام می‌زنند؛ در حقیقت خود را معیار معروف و منکر قرار می‌دهند. به چیزی جز دانسته‌های خود اکتفا نمی‌کنند و آنچه را که خود نپذیرند علم به حساب نمی‌آورند. به عنوان مثال دوران جنگ امیرالمؤمنین علیه السلام با معاویه، که عده‌ای با وجود شناخت فضل و برتری امام علیه السلام، در حق بودن ایشان تردید داشتند، و با حاکمیت شیوه‌ی خود، از هنجارها گریزان گشتند. بنابراین پیروی و اجرای احکام و قوانین الهی در جامعه، لازم و ضروری است. در این راستا امیرالمؤمنین علیه السلام انگیزه‌ی خود را از پذیرفتن امر حکومت، برای این می‌دانند که نشانه‌های دین را به جای خود بازگردانند و اصلاح را در شهرها ایجاد کنند، به طوری که احکام‌ها شده نیز، به اجرا در آید و ستم‌دیدگان در کمال امنیت به سر برند. در حال حاضر نیز بخش اعظمی از جوامع کنونی، بی‌تعهدی را روش و مبنای خویش قرار داده‌اند و خود را از قید بسیاری از هنجارها رها ساخته‌اند، که مسلماً این هنجارگریزیها مشکلات زیادی را با خود به همراه خواهد داشت.

واژگان کلیدی: اصول اخلاقی، هنجارگریزی، فرهنگ، اجتماع، امام علی